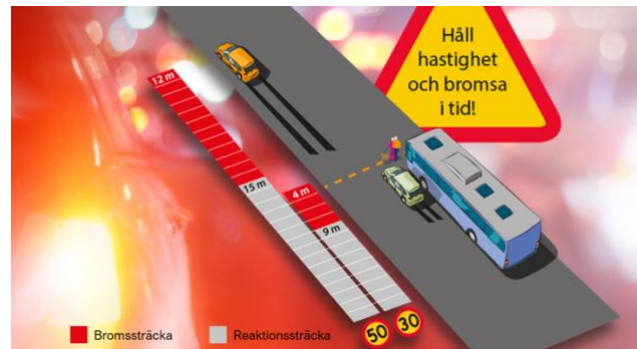

Samarbetsprojekt
NTF Jönköping-Länsförsäkringar Jönköping

RUBRIKER INNEHÅLL

Inledning

Under våren 2021 har NTF Jönköping tillsammans med Länsförsäkringar Jönköping mätt hastigheten utanför 11 grundskolor i 11 kommuner i Jönköpings län. Syftet med mätningarna är att ta fram ett konkret och aktuellt faktaunderlag som kan vara en del av det lokala trafiksäkerhetsarbetet och bidra till att skapa en tryggare trafikmiljö för våra unga trafikanter.

Åtgärder som ökar trafiksäkerheten i anslutning till skolor och förskolor är avgörande för barns trygghet och säkerhet. Att hastigheten är begränsad till 30 km/h och att vägen är försedd med fartdämpande hinder syftar till att hålla nere hastigheten där barn kan befinna sig. Trots detta är det allt för vanligt att många ändå väljer att köra fortare än tillåtet.

I många trafikolyckor bidrar hög hastighet till att olyckor över huvud taget inträffar. Hastigheten i kollisionsogonblicket är också helt avgörande för hur svårt människor skadas i en trafikolycka. Det finns fastställda gränsvärden om vilka hastigheter som människokroppen klarar av, det vill säga vilket krockvåld vi tål. Värdena bygger på dagens utformning av bilar och vägar. Exempel:

- De flesta människor överlever om de blir påkörda av en bil i 30 km/h.
- Betydligt fler omkommer om de blir påkörda av en bil i 50 km/h.
- En modern bil klarar att skydda åkande i 70-80 km/h vid en frontalkollision och i 50-60 km/h vid en sidokollision. Förutsättningen är naturligtvis att alla i bilen använder bilbälte.
- En krock i 50 km/h får samma konsekvenser som ett fall från tredje våningen i ett höghus. 70 km/h motsvarar sjätte våningen och 90 km/h den tionde våningen.

Även miljön tjänar på lägre hastigheter. Om alla höll hastigheten skulle koldioxidutsläppen minska med 700 000 ton – lika mycket som 240 000 personbilar släpper ut tillsammans per år. Kostnaderna för bilisten skulle också minska genom mindre slitage på däck och fordon och en lägre bränsleförbrukning.

Varför 30 och inte 50 km/h?

Den enskilt största faktorn som påverkar hur allvarlig en trafikolycka blir är hastigheten. Ju högre hastigheter destomindre marginaler och desto större krockvåld. Vägens standard och trafiksäkerhetsstatus tillsammans med hur mycket våld en människokropp tål vid en krock bestämmer vilken hastighetsbegränsning som ska gälla.

30 km/h är högsta hastigheten som rekommenderas i trafikmiljöer där bilar och andra fordon samsas med oskyddade trafikanter, till exempel vid skolor, centrumgator och nära bostadsområden. Till oskyddade trafikanter räknas gående, cyklister och mopedister. Dessa trafikantgrupper utgör också en stor andel i olycksstatistiken.

Skillnaden i hastighet mellan 30 och 50 km/h är bara 20 km/h, men konsekvenserna är stora. Om någon kliver ut framför en bil hinner bilföraren sannolikt stanna om hastigheten är 30 km/h. När hastigheten är 50 km/h hinner föraren inte ens påbörja inbromsningen.

Tidsvinsten är dessutom minimal när man kör i 50 jämfört med i 30 km/h: mindre än 10

sekunder på en sträcka av 200 meter.

Föräldrarna största trafikfaran?

En del av trafiken i anslutning till skola och förskola består troligtvis av föräldrar som lämnar och hämtar sinabarn. En studie genomförd av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL, 2013) visar att många rektorer anser att föräldrar är den största trafikfaran vid skolor.

En vanlig anledning till att barn blir skjutsade är att föräldrarna anser att trafiken är för farlig.

Samtidigt är man själv med och bidrar till den ökade trafikmängden.

I många familjer är det en vana att ta bilen och man väljer bilen trots att det i många fall är kort väg. Barnen vänjer sig lätt vid att bli skjutsade. Att det finns nackdelar med att skjutsa sina barn kan man inte bortse ifrån:

- Det blir mer trafik.
- Riskerna ökar för att andra barn skadas som oskyddadetrafikanter till fots eller på cykel.
- Barnen går miste om möjligheten att träna sig i att vistas i trafiken.
- Barnen går miste om ett naturligt tillfälle att röra på sig.

Föräldrar som skjutsar sina barn till skolan i bil är ett vanligt fenomen. Det finns många orsaker till att skjutsa barn, även om skolvägen inte alltid är lång. I den tidigare omnämnda SKL-rapporten "Varför skjutsar föräldrarna barnen till skolan" beskrivs att de vanligaste skälen är att det är mest praktiskt för familjen för att få ihop livspusslet och att föräldrarna tycker att vägen till skolan är farlig.

Att skjutsa sina barn anses också vara ett sätt att visa engagemang.

Missriktad omtanke?

Men denna omsorg också har negativa aspekter. Trängseln ökar vid skolorna och farliga situationer uppstår när föräldrar lämnar sina barn med bil på platser som inte är dimensionerade för en stor mängd biltrafik. Troligt är

också att det ofta är just föräldrar som kör för fort utanförskolorna. Barn som skjutsas missar ett tillfälle att röra på sig. Dessutom har skjutsandet en negativ miljöpåverkan.

Barns säkerhet är de vuxnas ansvar

Det går att minska skjutsandet. Exempel på långsiktiga insatser är en genomtänkt placering av skolbyggnaderna samt trygga och säkra gång- och cykelvägar. Som förälder kan man fundera över om det finns alternativ till att ta bilen till skolan och om barnet kan ta sig dit på annat sätt. Samtidigt är det viktigt att veta att barn inte kan tränas över sin mognadsnivå. När yngre barn rör sig i en komplicerad trafikmiljö ska de, tills de är trafikmogna, alltid ha sällskap av en vuxen. Gradvis behöver barnen lära sig att ta eget ansvar och det är upp till de vuxna att bedöma när barnen kan börja gå eller cykla till skolan, i sällskap eller på egen hand. Först i 10–12-årsåldern kan barn förväntas klara sig på egen hand i trafikerade miljöer.

De kommuner och skolor som har ingått i årets projekt är:

- Vetlanda kommun – Tomaslundsskolan
- Nässjö kommun – Runnerydsskolan
- Sävsjö kommun – Vallsjöskolan
- Eksjö kommun – Grevhagsskolan
- Aneby kommun – Furulidskolan
- Gislaveds kommun – Sörgårdsskolan
- Tranås kommun – Hubbarpsskolan
- Vaggeryds kommun – Hjortsjöskolan
- Gnosjö kommun – Bäckaskolan
- Värnamo kommun – Trälleborgsskolan
- Jönköpings kommun – Tenhultsskolan

Resultat

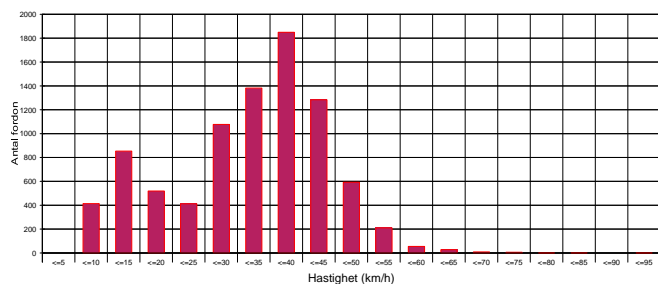
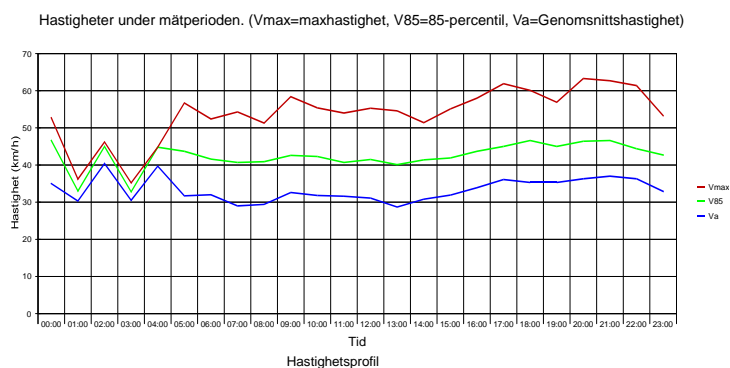
Vetlanda kommun

Tomaslundsskolan

Mätningen utanför Tomaslundsskolan i Vetlanda genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h.

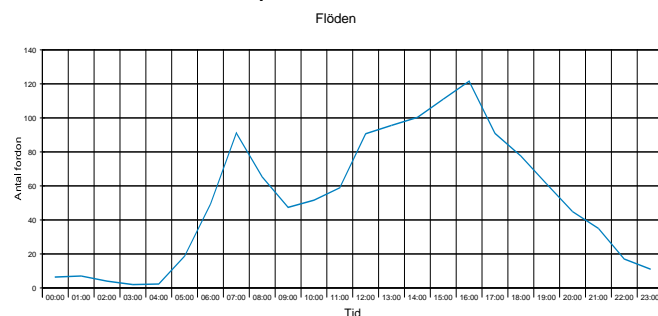
Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 33 km/h i sydlig riktning och 31 km/h i nordlig riktning. Högsta uppmätta hastighet var 91 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 62 %.

Mest trafik på sträckan passerar mellan 07,00-08,00 samt mellan 16,00-17,00.

Mellan 07,00-08,00 passerar det ca 95 fordon/h.

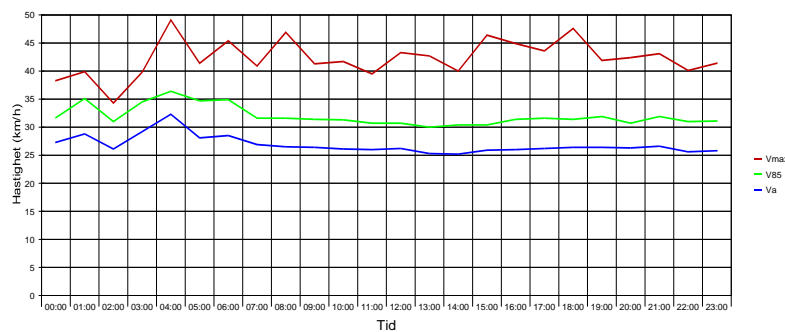
Totalt så har 8702 passager registrerats under veckan, vilket ger ett ÅDT på 1260 fordon.

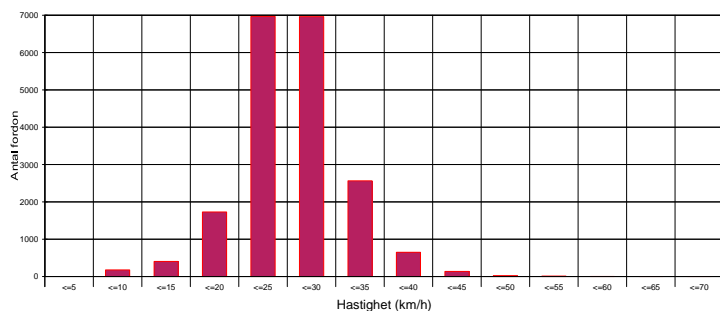
Nässjö kommun Runnerydsskolan

Mätningen utanför Runnerydsskolan i Nässjö genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h. Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 27 km/h i nordlig riktning och 25 km/h i sydlig riktning. Högsta uppmätta hastighet var 67 km/h. Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 17 %.

Hastigheter under mätperioden. (Vmax=maxhastighet, V85=85-percentil, Va=Genomsnittshastighet)

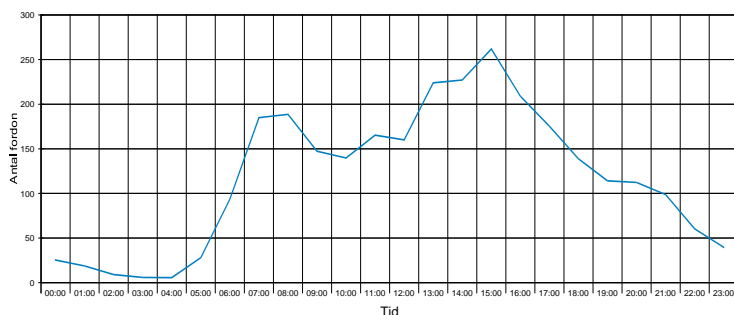

Hastighetsprofil

Mest trafik är det på sträckan mellan 07,00-09,00 samt mellan 15,00-16,00. Mellan 07,00-09,00 passerar det ca 190 fordon/h.

Flöden

Totalt så har 19647 passager registrerats under veckan, vilket ger ett ÅDT på 2837 fordon.

Sävsjö kommun

Vallsjöskolan

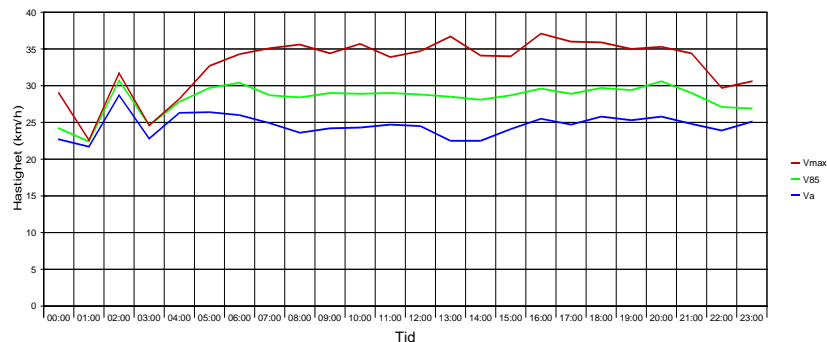
Mätningen utanför Vallsjöskolan i Sävsjö genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 27 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 50 km/h.

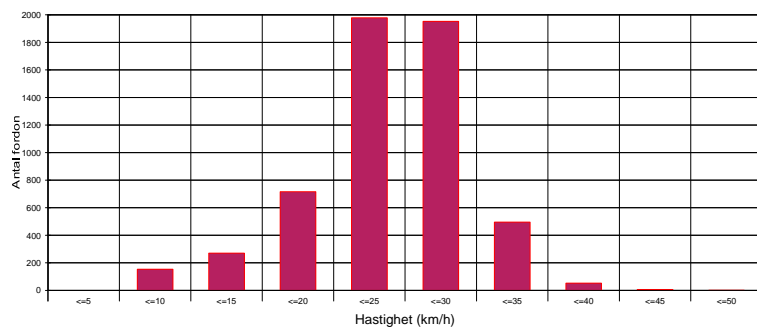
Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 10 %.

Hastigheter under mätperioden. (Vmax=maxhastighet, V85=85-percentil, Va=Genomsnittshastighet)

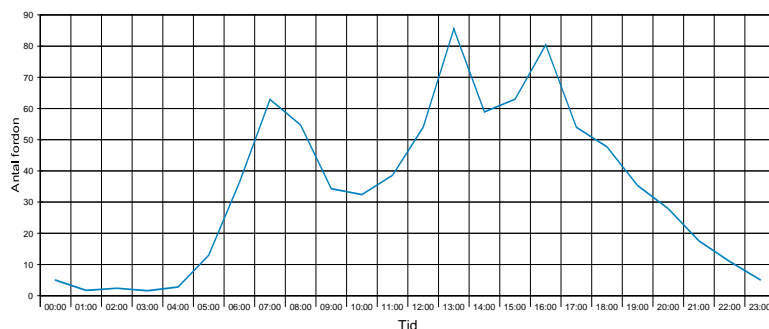
Hastighetsprofil

Mest trafik är det på sträckan är det mellan 07,00-08,00, 13,00-14,00 samt 16,00-17,00.

Mellan 07,00-08,00 passerar det ca 60 fordon/h

Flöden

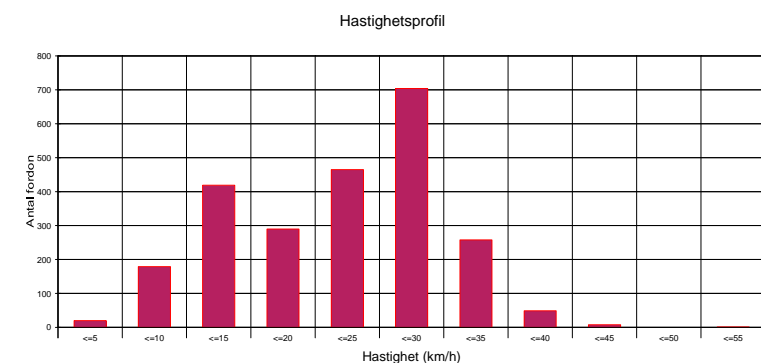
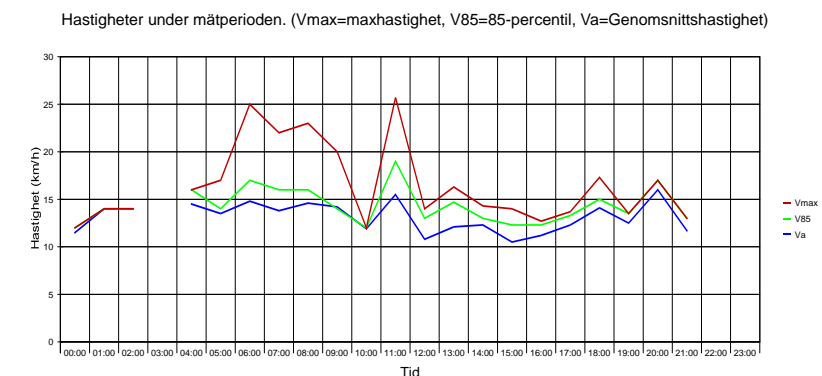
Totalt så har 5630 passager registrerats under mätveckan, vilket ger ett ÅDT på 816 fordon.

Eksjö Kommun Grevhagsskolan

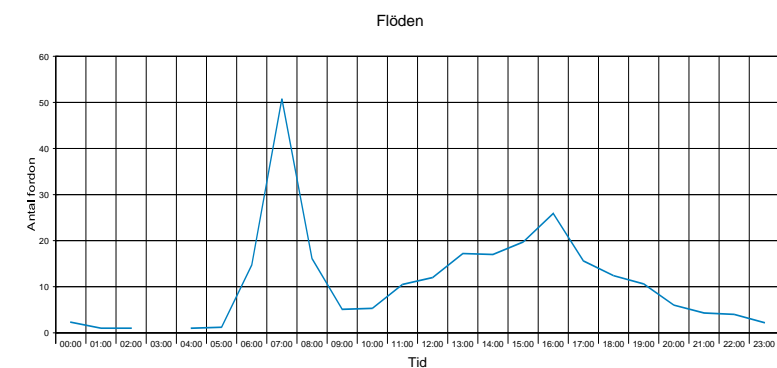
Mätningen utanför Grevhagsskolan i Eksjö genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 22 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 51 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 13 %.

Mest trafik på sträckan har man mellan 07,00-08,00 då det i genomsnitt passerar ca 50 fordon/h.

Totalt har 2393 passager registrerats under veckan, vilket ger ett ÅDT på 345 fordon.

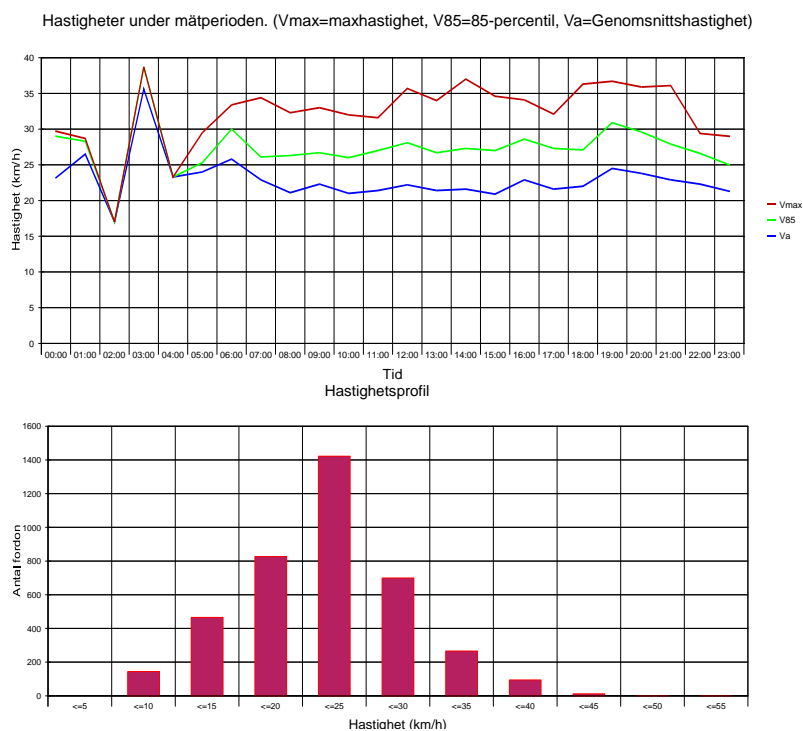
Aneby kommun
Furulidskolan

Mätningen utanför Furulidskolan i Aneby genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h.

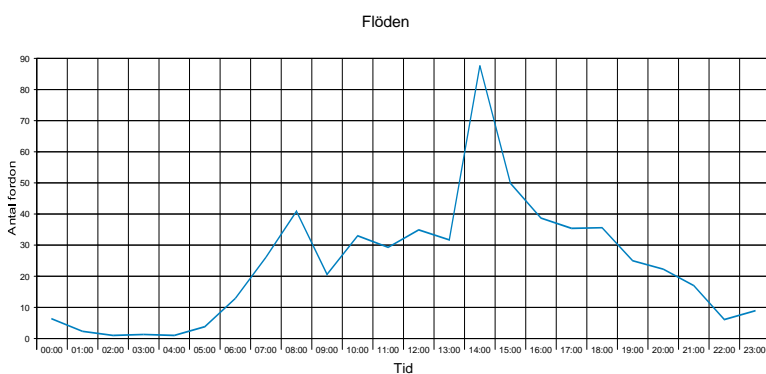
Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 24 km/h i sydlig riktning och 21 km/h i nordlig riktning.

Högsta uppmätta hastighet var 54 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 0 %.

Mest trafik på sträckan registrerades mellan 14,00-15,00 då det i genomsnitt passerar ca 90 fordon/h.

Totalt så registrerades 3938 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 567 fordon.

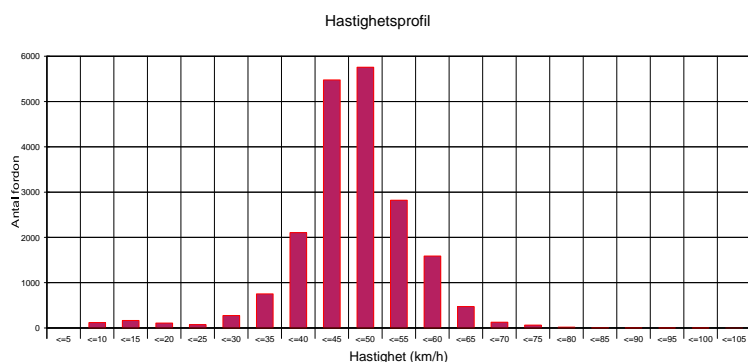
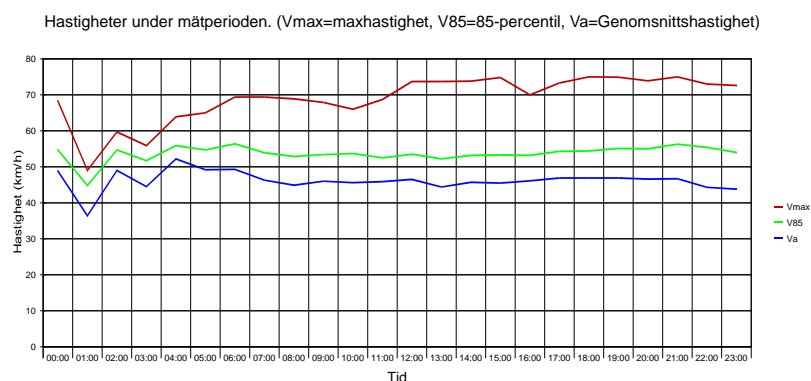
Gislaveds kommun

Sörgårdsskolan

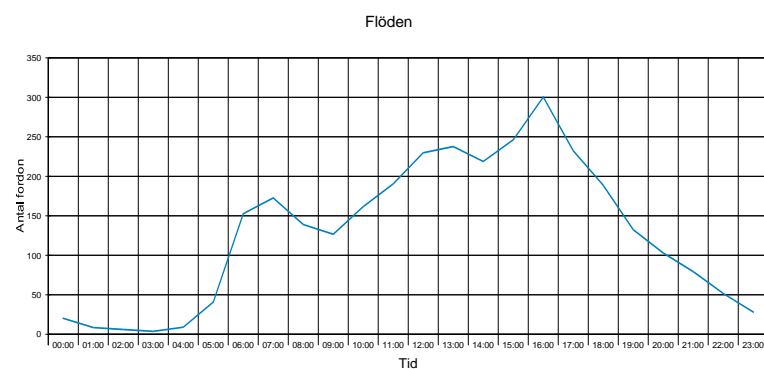
Mätningen utanför Furulidskolan i Aneby genomfördes under v.21. Skyltad hastighet var 40 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 47 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 101 km/h.

Andelen bilar som körde 41 km/h eller över var 82 %.

Mest trafik på sträckan registrerades mellan 16,00-17,00 då det i genomsnitt passerar ca 300 fordon/h.

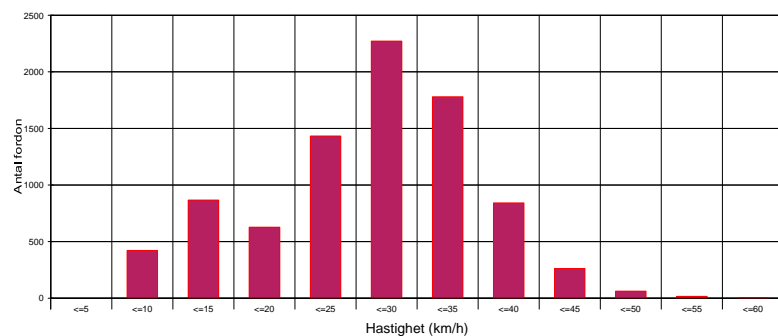
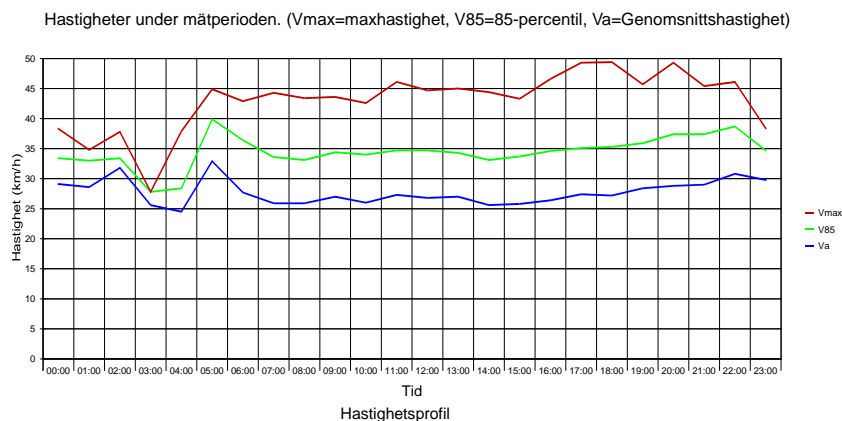
Totalt så registrerades 19958 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 2980 fordon.

Tranås Kommun
Hubbarpsskolan

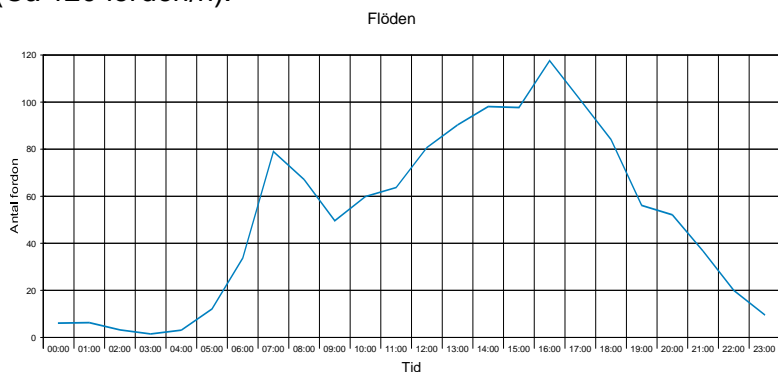
Mätningen utanför Hubbarpsskolan i Tranås genomfördes under v.20. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 27 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 56 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 35 %.

Mest trafik på sträckan registrerades mellan 07,00-08,00 (ca 80 fordon/h) samt 16,00-17,00 (Ca 120 fordon/h).

Totalt så registrerades 8590 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 1236 fordon.

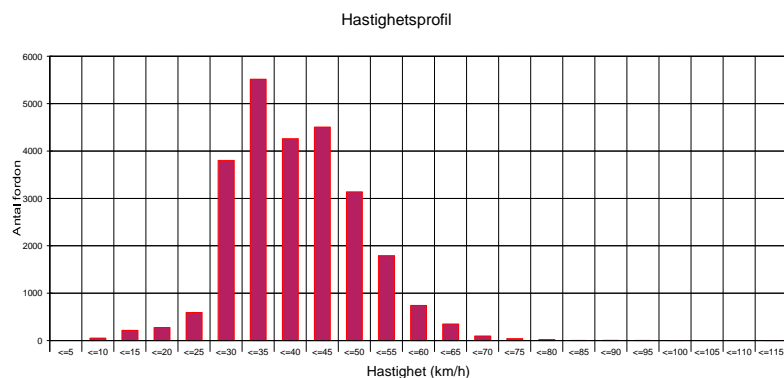
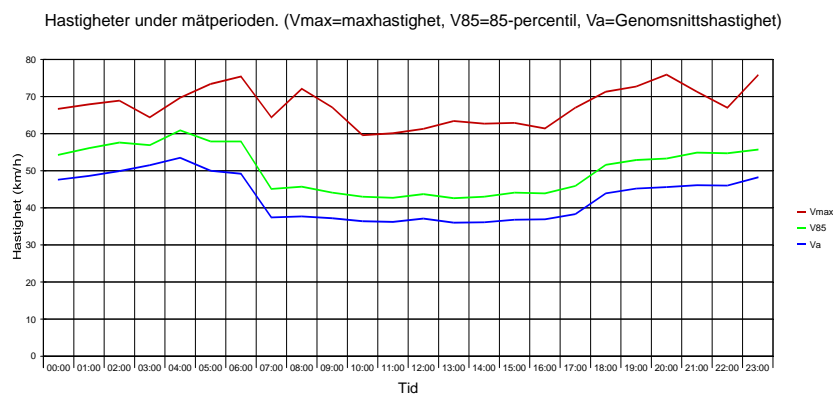
Vaggeryds kommun

Hjortsjöskolan

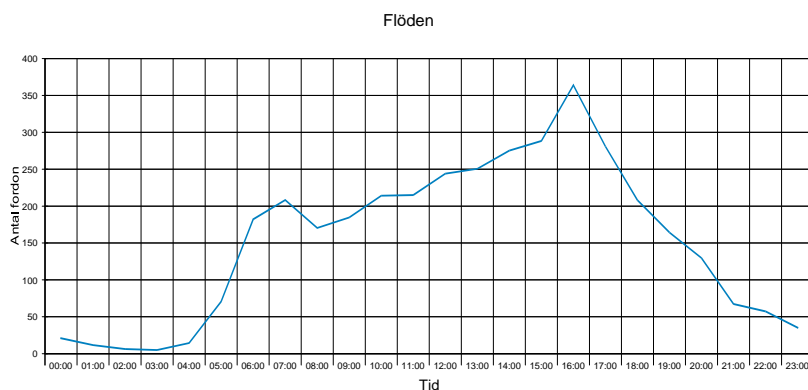
Mätningen utanför Hjortsjöskolan i Vaggeryd genomfördes under v.21. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 39 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 115 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 81 %.

Mest trafik på sträckan har man mellan 16,00-17,00 då det i genomsnitt passerar ca 350 fordon/h.

Totalt så registrerades 25431 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 3684 fordon.

Gnosjö kommun
Bäckaskolan

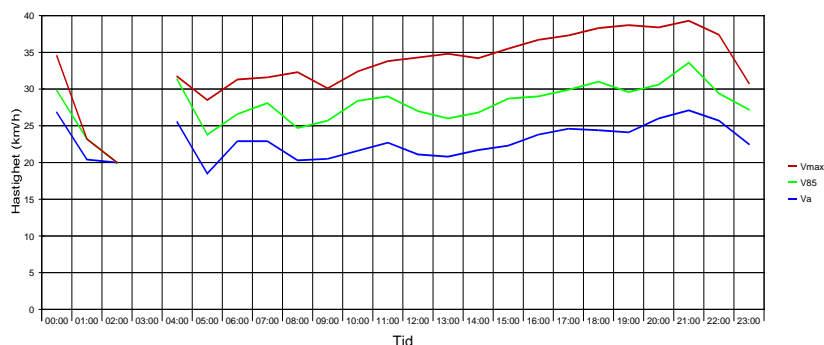
Mätningen utanför Bäckaskolan i Gnosjö genomfördes under v.21. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 22 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 58 km/h.

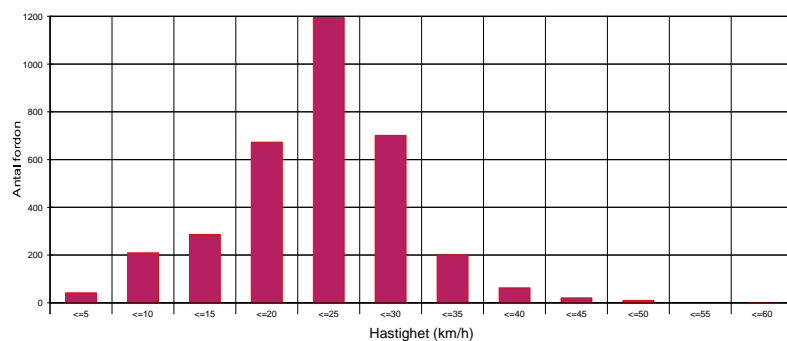
Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 9 %.

Hastigheter under mätperioden. (Vmax=maxhastighet, V85=85-percentil, Va=Genomsnittshastighet)

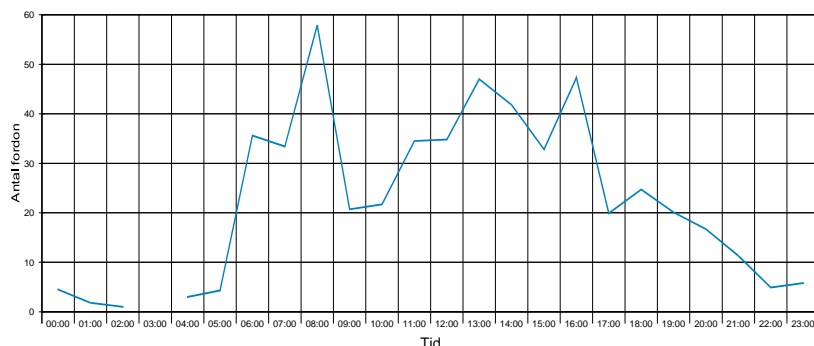

Hastighetsprofil

Mest trafik på sträckan har man mellan 08,00-09,00 då det i genomsnitt passerar ca 65 fordon/h.

Flöden

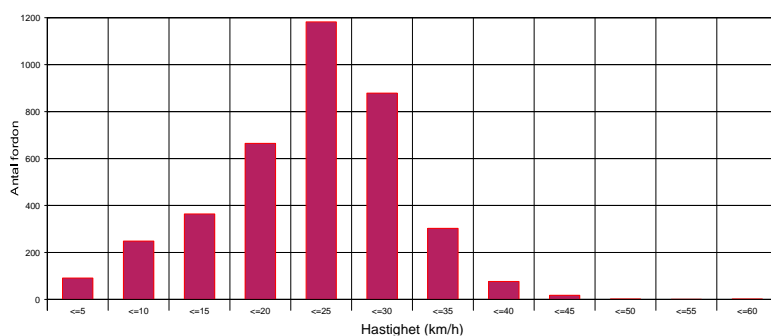
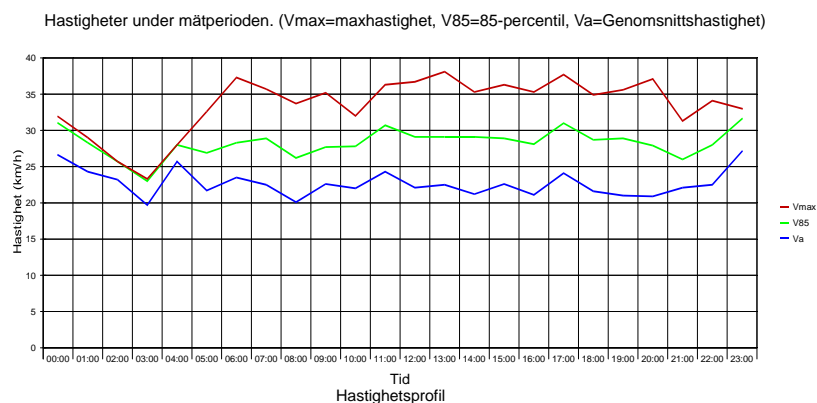
Totalt så registrerades 3404 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 509 fordon.

Värnamo kommun
Trälleborgsskolan

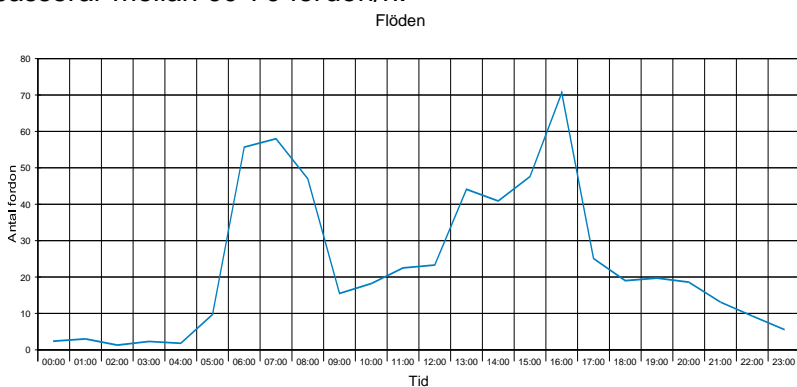
Mätningen utanför Trälleborgsskolan i Värnamo genomfördes under v.21. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 22 km/h i bägge riktningarna. Högsta uppmätta hastighet var 57 km/h.

Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 1 %.

Mest trafik på sträckan har man mellan 06,00-08,00 samt 16,00-17,00 då det i genomsnitt passerar mellan 60-70 fordon/h.

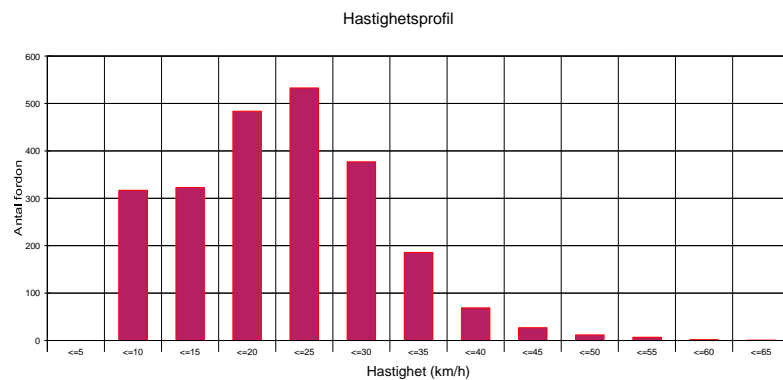
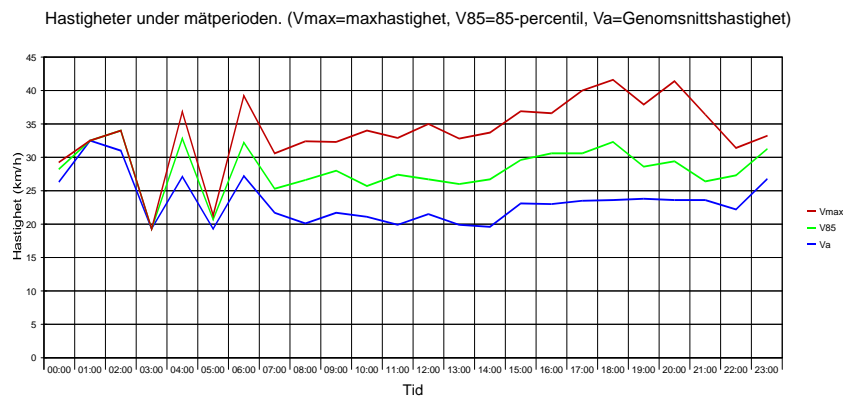

Totalt så registrerades 3833 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 567 fordon.

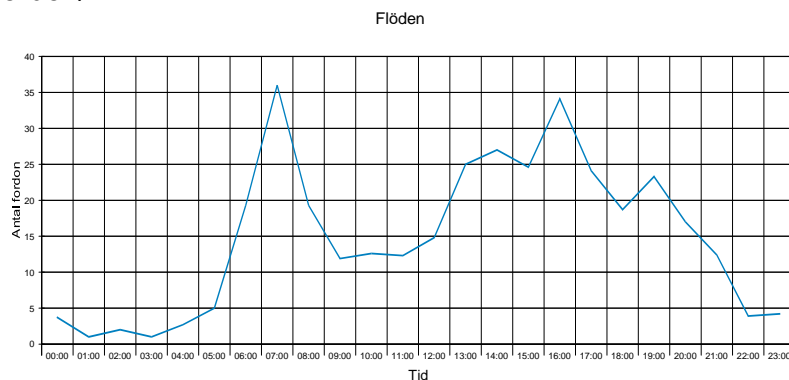
Jönköpings kommun
Tenhultsskolan

Mätningen utanför Tenhultsskolan i Jönköping genomfördes under v.21. Skyltad hastighet var 30 km/h.

Analysen visar att genomsnittshastigheten under mätperioden var 23 km/h i nordlig riktning och 21 km/h i sydlig riktning. Högsta uppmätta hastighet var 63 km/h. Andelen bilar som körde 31 km/h eller över var 13 %.

Mest Trafik på sträckan har man mellan 07,00-08,00 då det i genomsnitt passerar 35 fordon/h.

Totalt så registrerades 2338 passager under veckan, vilket ger ett ÅDT på 341 fordon.

Slutsatser

Många skolor i Sverige upplever att trafiksituationen är kaotisk och otrygg när skoldagen börjar och slutar. Enligt undersökningar så är det skjutsande föräldrar som bidrar med upp till 80% av biltrafiken. De vanligaste argumenten till att skjutsa sina barn till skolan är att det är praktiskt för familjen samt att det är farligt på grund av all trafik.

Trafiken kring våra skolor har ökat markant de senaste åren. Detta har i sin tur bidragit till att just trafiksituationen utanför de flesta skolorna har blivit väldigt komplex, och att många kommuner har valt detta som ett prioriterat område.

Ett sätt att åtgärda problemen är att ändra beteende och vanor hos skjutsande föräldrar, ett annat sätt är att förändra och förbättra trafikmiljön kring skolor och på det sättet minska konfliktpunkter utanför skolområdet. Det kommer dock alltid att finnas ett behov för föräldrar och skolskjuts av att kunna hämta och lämna barn vid skolor med bil respektive buss.

Utmaningen ligger i att utforma trafikmiljön så att barn och unga får en säker skolväg, samt att uppmuntra och motivera andra färdssätt än bilen.

Vad kan man som förälder göra?

- Träna att gå till skolan med barnen för att sedan släppa iväg dem själva när de visat att de klarar det. Utforska om det finns vägar som är mer trafiksäkra än den närmaste. Utgå från trafikens hastighet, trafikmängd, om det finns trottoar eller cykelbana, om barnet måste korsa en väg eller en större utfart, om det finns belysning och så vidare.

Gå samman med andra föräldrar och organisera "vandrande skolbussar". Turas om att promenera med skolbarnen. Den tidsmässiga belastningen blir liten om man delar på ansvaret. Man kan också ha en "cyklandeskolbuss", men inte med fler barn än den vuxne kan överblicka. Barnen ska inte vara för små i den cyklandeskolbussen.

Ett barn som går med sällskap lär sig att gå på egen hand tidigare än ett barn som alltid skjutsas. Den som från början vänjer sig vid att dagligen gå eller cykla får det somen självklar vana. Även som förälder får man gratis motion och börjar kanske att fundera över de egna resvanorna.

Om man nu ändå måste ta bilen?

- Skjutsa bara halva vägen. Det är bättre att barnet går en del av sträckan än ingen alls, och det blir färre bilar runtskolan. Följ med i början. Med tiden kan barnet gå alltlängre på egen hand.
- Samåk, ta med fler barn i området som annars också skulle ha skjutsats till skolan.
- Föreslå för skolan att skapa bilfria zoner närmast skolan och skolgården, med tydlig anvisning om alternativa och säkra avlämningsplatser.